

HUDEBNÍ VARIACE

Nejprve několik informací. **Co je to hudební téma?**

- melodicky a rytmicky výrazná hudební myšlenka (nápad), která tvoří základ hudební skladby
- (často si téma pamatujeme jako „tu“ melodii – typickou pro určitou skladbu)
- bývá různého původu
 - přejeté od jiného autora
 - z lidové hudby
 - vytvořené přímo autorem jako základ k variační práci
- nebývá příliš dlouhé
- mívá jednoduchou, ale výraznou melodii, prostou harmonii, nekomplikovaný rytmus a mírné tempo
- má poskytovat dostatek příležitosti k variacím.

Co je to tedy variace?

- způsob hraní skladby, kdy je s určitými pravidly, ale poměrně volně rozvíjeno či obměňováno její základní téma
- *zjednodušeně lze říci, že slovo VARIACE = OBMĚNA*

Základní druhy variací

Variace formální: obměny mají zpravidla stejný počet taktů jako základní téma

Variace charakteristické: obměňuje a zpracovává jen část tématu, jednotlivý motiv, rytmický prvek apod.

Obměňování tématu

Obměňování tématu probíhá nejrůznějšími způsoby:

- **zdobením melodie**
- **změnou: rytmu, harmonie, tempa, tóniny, polohy, instrumentace ad.**
většinou jde o kombinaci těchto i dalších variačních postupů
většinou má stejný počet taktů jako základní téma

Variace jako hudební forma

Co je to hudební forma?

- je označení pro druh hudebních skladeb
- tyto skladby vykazují určitou příbuznost z hlediska: kompozice, stavby, struktury, někdy též nástrojového obsazení, eventuálně účelu či příležitosti, ke kterým byly složeny

Co si myslíte, že je např. hudební forma?

Příklady hudebních forem: **kánon, fuga, sonáta, píseň, symfonie, kantáta, árie, opera...**

Variace jako hudební forma

- na počátku vždy zazní **téma**
- po něm pak jednotlivé variace označené čísly
- **počáteční bývají jednoduché (podobnost s tématem)**
- postupně se variace komplikují
- **nejsložitější obvykle zazní na závěr**
- někdy jsou variace zakončeny tématem v původním znění.

Významní autoři variací: Wolfgang Amadeus Mozart, Joseph Haydn, Johan Sebastian Bach, Franz Schubert, Johannes Brahms, Igor Stravinskij, Benjamin Britten ad.

Variace jsou jednou z významných složek hudby. V minulosti se jimi skladatelé zabývali velice intenzivně. V současné době se s nimi setkáváme také např. ve filmové hudbě. *Hlavní téma nás provází celým filmem a často se objevuje v různých obměnách v různých částech filmu. Variace může být rozsáhlejší hudební forma s danými pravidly nebo jen způsob práce s tématem (nápadem).* Variace na téma bez přípravy bývá někdy také označována jako improvizace (např. v jazzu a jiných moderních žánrech).